

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання та захисту розрахунково-графічної роботи
і самостійного засвоєння дисципліни
для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»
усіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
менеджменту та державної служби
Протокол № 36 від 18.05.2021

Чернігів 2021

Теорія прийняття управлінських рішень. Методичні вказівки до виконання та захисту розрахунково-графічної роботи і самостійного засвоєння дисципліни для здобувачів вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент» усіх форм навчання / Укладач : Г.М. Самійленко. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 30 с.

Укладач: САМІЙЛЕНКО ГАЛИНА МИКОЛАЇВНА,
кандидат економічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: БУТКО МИКОЛА ПЕТРОВИЧ,
завідувач кафедри менеджменту та державної служби, доктор економічних наук, професор

Рецензент: ОЛІЙЧЕНКО ІГОР МИХАЙЛОВИЧ,
доктор наук з державного управління, професор кафедри менеджменту та державної служби Національного університету «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ	5
2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА РОБОТИ, УЗАГАЛЬНЕНИЙ ЗМІСТ КОЖНОЇ ЧАСТИНИ	6
2.1 Вступ	7
2.2 Основна частина.....	7
2.3 Висновки.....	8
2.4 Список використаних джерел.....	9
2.5 Додатки	9
3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ	10
3.1 Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел.....	10
3.2 Оформлення допоміжних матеріалів.....	11
4 РЕЦЕНЗУВАННЯ, ОЦІНЮВАННЯ І ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ	13
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	17
ДОДАТКИ	20
Додаток А. Рекомендовані теми теоретичного розділу розрахунково-графічної роботи до дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень».....	20
Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки	24
Додаток В. Приклад оформлення змісту розрахунково-графічної роботи	25
Додаток Г. Приклади оформлення бібліографічних описів для списку посилань	26

ВСТУП

Важливою формою самостійної роботи здобувачів вищої освіти та способом залучення їх до науково-дослідницької роботи є підготовка і захист розрахунково-графічної роботи.

Виконання розрахунково-графічної роботи сприяє глибшому розумінню здобувачами вищої освіти дисципліни «Планування і прогнозування діяльності підприємств», формуванню в них умінь і навичок самостійно аналізувати економічні процеси, формулювати й аргументувати висунуті положення, робити обґрунтовані висновки і рекомендації.

Розрахунково-графічна робота є самостійним, виконаним під керівництвом викладача науковим дослідженням актуальних питань з розробки та прийняття управлінських рішень. Виконання розрахунково-графічної роботи являє собою один з видів самостійної роботи, а також передбачає елементи науково-дослідної роботи здобувачів.

Виконання розрахунково-графічної роботи ставить за мету: закріпити та поглибити знання, набуті здобувачами у процесі вивчення дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень»; виробити у здобувачів навички самостійної роботи зі спеціальною професійною літературою, довідниками, посібниками, джерелами статистичної інформації тощо; навчити здобувачів вищої освіти узагальнювати теоретичні матеріали, інтерпретувати зібрані дані, самостійно формулювати висновки, обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору з досліджуваних проблем.

При виконанні розрахунково-графічної роботи з прийняття управлінських рішень перед здобувачами ставляться такі завдання:

- вивчення літературних, довідкових, наукових, статистичних джерел за обраною темою;
- самостійний аналіз основних положень з досліджуваної теми, висунутих вітчизняними і зарубіжними вченими, на основі якого здійснюється викладення власної позиції та думок;
- прийняття управлінських рішень в різних умовах та середовищах;
- опанування здобувачами вищої освіти методичного інструментарію розробки та реалізації управлінських рішень;
- використання математичних методів і економіко-математичних моделей, сучасних технічних засобів для ефективного процесу розробки та прийняття управлінських рішень;
- закріплення і поглиблення знань здобувачів з дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень».

Методичні вказівки призначені для забезпечення інформаційною підтримкою здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» при виконанні ними розрахунково-графічної роботи з навчальної дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень».

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Розрахунково-графічна робота з дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень» повинна відповідати таким вимогам:

- містити теоретичну частину (системний теоретичний аналіз поглядів вітчизняних і закордонних вчених з обраної теми дослідження);
- містити розрахункову частину (відповідно до тем практичних занять);
- бути належно оформленою.

Виклад змісту кожного питання розрахунково-графічної роботи має бути цілісним, логічним, доказовим, пояснювальним і науково аргументованим.

Вибір теми теоретичного розділу розрахунково-графічної роботи. Тему розрахунково-графічної роботи здобувачі обирають самостійно із запропонованого переліку тем (додаток А).

Теми теоретичного розділу розрахунково-графічної роботи пропонуються керівником, проте здобувачі можуть запропонувати власні теми, дослідження яких для них є цікавим. Але за даних умов запропонована тема має відповідати навчальній дисципліні, тобто безпосередньо стосуватись актуальних питань управління маркетинговою діяльністю підприємств. Якщо здобувач має бажання розробляти тему, яка не передбачена рекомендованою тематикою, він має узгодити її з викладачем.

Якщо здобувачем не вибрано тему роботи, тема призначається керівником.

Не допускається написання теоретичного розділу розрахунково-графічної роботи в одній групі за однією темою декількома здобувачами.

У випадку наявності двох ідентичних розрахунково-графічних робіт обидві роботи повертаються здобувачам вищої освіти і пропонуються нові теми.

Уточнення чи зміна теми розрахунково-графічної роботи допускається лише з дозволу керівника і за аргументованих здобувачем причин внесення змін.

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка”», погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 р. №26.

Відповідно до «Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт та індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на плагіат у НУ “Чернігівська політехніка” та «Методичних рекомендацій щодо виконання та оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» НУ «Чернігівська політехніка» на зворотній сторінці титульного аркушу індивідуального завдання, кваліфікаційної роботи здобувач має вказати наступне:

«Я, _____, підтверджую, що дана робота є моєю власною письмовою роботою, оформленою з дотриманням цінностей та принципів етики і академічної доброчесності відповідно до Кодексу академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка”. Я не використовував/ла жодних джерел, крім процитованих, на які надано посилання в роботі».

2 ОБСЯГ, СТРУКТУРА РОБОТИ, УЗАГАЛЬНЕНИЙ ЗМІСТ КОЖНОЇ ЧАСТИНИ

Розрахунково-графічна робота має виконуватися здобувачем впродовж семестру викладання курсу «Теорія прийняття управлінських рішень» і бути зданою на перевірку до початку екзаменаційної сесії, але не пізніше 10 днів до дати проведення консультації перед екзаменом.

Розрахунково-графічна робота повинна мати логічно вибудовану структуру, що у систематизованій формі концентровано відбиває текстуально викладений зміст проведеного дослідження, його результати і практичні рекомендації. Структурно розрахунково-графічна робота складається із вступу, 2-х розділів (теоретичного і розрахункового), висновків та пропозицій, переліку посилань (списку нормативних актів, літературних та інших джерел, які були використані під час підготовки розрахунково-графічної роботи) та додатків. Обсяг теоретичної частини розрахунково-графічної роботи не повинний перевищувати 10-15 сторінок машинописного (комп'ютерного) тексту, за необхідності з додатком переліку посилань, приміток, титульного та інших аркушів, пов'язаних з оформленням. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

Критерієм вибору теми дослідження має бути її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики процесів розробки та прийняття управлінських рішень та викликати у здобувача особисту зацікавленість у цьому напрямі дослідження.

Здобувачу вищої освіти надається право вибору теми теоретичного розділу розрахунково-графічної роботи, виходячи із затвердженої орієнтовної тематики, що представлені у додатку А даних методичних вказівок.

Структура розрахунково-графічної роботи. Розрахунково-графічна робота містить:

- титульну сторінку (додаток Б);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- загальні висновки і пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульна сторінка є першою сторінкою розрахунково-графічної роботи і оформлюється відповідно до вимог стандарту та вимог НУ «Чернігівська політехніка».

Зміст розрахунково-графічної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після титульного листа, починаючи з нової сторінки. Зміст включає: вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

2.1 Вступ

У вступі до розрахунково-графічної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання досліджень; формулюються об'єкт і предмет досліджень, практична значущість, методи наукових досліджень. Обсяг вступу становить 1-2 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та порівняння з відомими напрямами розв'язаннями проблеми обґрунтовують актуальність обраної теми (зокрема, необхідність і своєчасність вивчення і розв'язання проблеми для управлінської та економічної діяльності підприємств, ступінь теоретичної розробки теми, її дискусійні аспекти). Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Достатньо кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми.

Мета та завдання роботи. Формулювання мети роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, які повинні бути чіткими та відображати тематику дослідження.

Мета дослідження є визначенням авторської стратегії (ідеї) щодо одержання нових знань про об'єкт і предмет дослідження. Мета повинна вказувати на кінцевий результат дослідження.

Завдання дослідження конкретизують мету дослідження, визначають послідовність етапів наукового пошуку у роботі. Завдання дослідження зорієнтовані на логіку і послідовність програми дослідження (конкретизують розділи плану) та являють собою її алгоритм. Перелік завдань є конкретизацією етапів, які необхідно реалізувати для розкриття теми дослідження.

2.2 Основна частина

Основну частину розрахунково-графічної роботи рекомендується структурно поділити на дві частини:

- теоретичну, де висвітлюється вибрана тема з теоретичних позицій;
- розрахункову, у межах якої наводяться результати розрахунків зі прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику, знаходження оптимальної послідовності виготовлення виробів, за умов їх виготовлення на одному, двох та трьох робочих місцях.

Отже, основна частина розрахунково-графічної роботи складається з двох розділів (теоретичний та розрахунковий) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал – викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру (Додаток В).

У першому, теоретичному, розділі основної частини розглядаються теоретичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх класифікація тощо.

Обов'язково слід представити понятійно-категоріальний апарат дослідження, а саме – висвітлити існуючі різноманітні погляди дослідників на сутність основних понять, які стосуються обраної проблеми (із обов'язковим посиланням на джерело інформації), зробити їх критичний аналіз, здійснити їх співставлення, узагальнення та викласти власний погляд.

У першому розділі основної частини рекомендується:

– дослідити теоретико-методологічні основи обраної проблеми, визначити основні концепції, методи, принципи прийняття рішень у контексті обраної теми;

– висвітлити існуючі погляди на сутність ключового поняття обраної тематики (із обов'язковим посиланням на джерело інформації), зробити їх критичний аналіз;

– визначити роль та місце ключового процесу або явища в загальній системі економічної діяльності підприємств;

– проаналізувати основні категорії, що входять до понятійно-категоріального апарату досліджуваної проблеми.

Мета викладення матеріалу у теоретичному розділі – найповніше теоретичне обґрунтування предмету дослідження.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних виданнях та інших джерелах, у т.ч. з наукометричної бази Scopus.

Обсяг теоретичного розділу не повинен перевищувати 10-15 сторінок та структурно складатися з 2-3 параграфів.

У другому розрахунковому розділі здобувач, використовуючи теоретичні відомості до виконання практичних завдань, демонструє результати розрахунків зі прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику, знаходження оптимальної послідовності виготовлення виробів, за умов їх виготовлення на одному, двох та трьох робочих місцях.

Обсяг другого розділу може становити до 50-60% загального обсягу розрахунково-графічної роботи.

2.3 Висновки

У висновках розрахунково-графічної роботи рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати, що одержано, рекомендації щодо їх практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань.

У висновках до розрахунково-графічної роботи формулюються практичні рекомендації та пропозиції, що впливають з дослідження. Висновки повинні відповідати поставленим меті та завданням. Звичайно, кожному з поставлених у вступі завдань відповідає не менше одного висновку або пропозиції.

Висновки мають бути короткими, містити чіткі формулювання, підсумки, які органічно і логічно пов'язані з основним змістом роботи, з поставленими у вступі завданнями.

Не можна наводити положення, які не згадувались раніше або не підтверджені в роботі конкретним матеріалом.

Обсяг загальних висновків і пропозицій, як правило, не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

2.4 Список використаних джерел

До списку використаних джерел слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

Усі джерела, використані в дослідженні, приводяться за посиланнями і містяться після висновку.

Вимоги до оформлення посилань на літературні джерела наведено у Додатку Г.

2.5 Додатки

У додатках наводяться допоміжні матеріали.

Розділ «Додатки» є самостійною частиною роботи. Його оформляють в кінці розрахунково-графічної роботи, розташовуючи їх в порядку появи посилань в тексті роботи. Не допускається включення в додаток матеріалів, на які відсутні посилання в тексті.

У додаток включають допоміжні матеріали, що мають безпосереднє відношення до роботи (наприклад, справжні документи, на яких в тій чи іншій мірі ґрунтується текст; великі розрахунково-аналітичні таблиці; побічний матеріал, узятий з інших видань тощо).

Додаток повинен мати заголовок, написаний або надрукований малими літерами з першої великої літери симетрично до тексту сторінки.

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і поряд – велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Єдиний додаток позначається як додаток А.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: "А.2" – другий розділ додатка А; "В. 3.1" – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: "рисунок Д. 1.2 –" – другий рисунок першого розділу додатка Д; "формула (А. 1)" – перша формула додатка А.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

3.1 Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел

Оформлення розрахунково-графічної роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008:2015 "Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Текст роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 15 мм, зверху і знизу – не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту – однаковою.

Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту по центру сторінки (без крапки).

Зміст має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової розрахунково-графічної роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як «*Перелік умовних позначень*». Перелік умовних позначень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання. Перелік слід друкувати у дві колонки, у лівій за абеткою наводять скорочення, у правій – детальне розшифрування.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки. *Першою сторінкою є титульний аркуш*, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

На титульному аркуші зазначають назву Міністерства освіти і науки України, закладу вищої освіти – Національний університет «Чернігівська політехніка», випускової кафедри менеджменту та державної служби; тему роботи; дані про здобувача, наукового керівника, місто та рік подання розрахунково-графічної роботи до захисту. Скорочення у назвах міністерства/відомства, закладу вищої освіти та теми розрахунково-графічної не допускаються.

Текст *основної частини* розрахунково-графічної роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові розрахунково-графічної роботи: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки та з нового рядка друкують заголовки розділу великими літерами.

Параграфи (підрозділи) нумерують у межах кожного розділу. Номер параграфу (підрозділу) складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера параграфу (підрозділу) не ставиться крапка. Наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовку крапку не ставлять.

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст у розрахунково-графічній роботі, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці розрахунково-графічної роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються мовою видання.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

3.2 Оформлення допоміжних матеріалів

Допоміжними матеріалами є: *ілюстрації* (схеми, діаграми, графіки, креслення тощо), *формули, таблиці, додатки*.

Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу та порядкового номера ілюстрації через крапку. Наприклад, рисунок 1.2 – другий рисунок першого розділу. Номер, назва ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією, відокремлених крапкою.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розмішувати у додатках.

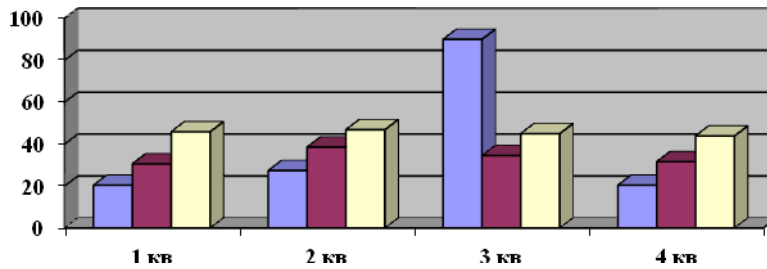

Рисунок 1.2 – Діаграма обсягів виробництва

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді *таблиць*. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. При цьому по тексту слово «таблиця» пишуть наступним чином: «... у таблиці 2.1», або (табл. 2.1). У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації скорочено пишуть слово «дивись», наприклад «див. табл. 3.1».

Таблиці нумерують арабськими цифрами наскрізною нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, Таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу.

Назву таблиці друкують малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Таблиця 1.2 – Оцінка використання трудових ресурсів та оплати праці

Найменування показника	Одиниця виміру	Роки			Темпи росту показника, %	
		2018	2019	2020	2019 до 2018	2020 до 2019

Формули нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу та порядкового номера формули в розділі, відокремлених крапкою. Номер формули зазначають на рівні формули у круглих дужках у крайньому правовому положенні, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу). Посилання на формули надають порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)». Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів формули наводять під нею в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Кожна формула відокремлюється від тексту одним вільним рядком.

Додатки оформлюються як продовження роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожний додаток друкується з нової сторінки.

4 РЕЦЕНЗУВАННЯ, ОЦІНЮВАННЯ І ЗАХИСТ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Виконана розрахунково-графічна робота у встановлений термін розміщується здобувачами вищої освіти у відповідному розділі навчальної дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень» у системі дистанційного навчання MOODLE.

Кожна робота перед розміщенням потребує обов'язкової перевірки на наявність плагіату.

Можливість допуску роботи до захисту визначає викладач. Якщо розрахунково-графічна робота отримує незадовільну оцінку, в тому числі при перевірці на наявність плагіату та текстових запозичень, вона підлягає доопрацюванню.

Якщо робота не допущена до захисту, то вона повинна бути здобувачем перероблена відповідно до зазначених зауважень викладача і знову представлена для розгляду.

Робота не допускається до захисту, якщо:

- вона не носить самостійного характеру, списана з літературних джерел чи в інших авторів (рівень текстових запозичень перевищує допустимий);
- основні питання не розкриті, викладені схематично, фрагментарно;
- у тексті містяться помилки, науковий апарат оформлений неправильно, текст написаний неохайно з порушенням правил оформлення письмових робіт;
- наявність помилок у вирішенні задач у розрахунковій частині роботи;
- не усунуто зауваження викладача, зроблені під час попередньої перевірки роботи.

Таким чином, підготовка до захисту розрахунково-графічної роботи включає усунення помилок і недоліків, вивчення додаткових джерел, зазначених викладачем, осмислення написаного в роботі, готовність пояснити будь-які приведені в роботі положення.

Критерії оцінювання розрахунково-графічної роботи

Оцінювання виконання розрахунково-графічної роботи здійснюється за 30-бальною шкалою.

Об'єктами оцінки є п'ять основних елементів:

- 1) ступінь розкриття актуальності, теоретичних основ та практичного застосування досліджуваної теми;
- 2) правильність вирішення розрахункових завдань;
- 3) рівень самостійності та обґрунтованості висновків і пропозицій;
- 4) своєчасність розміщення роботи у системі дистанційного навчання MOODLE, якість ілюстративного матеріалу й оформлення роботи;
- 5) якість презентації роботи під час її захисту та повнота відповідей на запитання.

Для оцінки кожного елементу об'єкта оцінювання застосовуються критерії, наведені у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Критерії оцінювання розрахунково-графічної роботи

Бали	Об'єкти оцінювання				
	1. Ступінь розкриття актуальності, теоретичних основ та практичного застосування досліджуваної теми	2. Правильність вирішення розрахункових завдань	3. Рівень самостійності та обґрунтованості висновків і пропозицій	4. Своєчасність розміщення роботи, якість ілюстративного матеріалу і оформлення роботи	5. Якість презентації роботи під час її захисту та повнота відповідей на запитання членів комісії
1	2	3	4	5	6
30	-	-	Висновки і пропозиції суттєві, обґрунтовані і самостійні	-	-
25	-	-	Висновки і пропозиції достатньо обґрунтовані, але є несуттєві зауваження	-	-
20	Висока ступінь розкриття актуальності та теоретичних засад. Повно використані літературні джерела і нормативні документи	Розрахунки виконано правильно	Висновки і пропозиції є самостійними, але обґрунтовані недостатньо переконливо	-	Презентація логічна й стисла, виклад вільний, відповіді на запитання правильні й чіткі
15	Достатня ступінь розкриття актуальності, теоретичних засад та використання літературних джерел і нормативних документів	Розрахунки виконано з наявністю незначних помилок	Висновки і пропозиції не впливають з аналізу є несамостійними	-	Презентація логічна, виклад вільний, відповіді на запитання містять певні неточності

Продовження таблиці 4.1

1	2	3	4	5	6
10	Поверхове (неповне) розкриття актуальності, теоретичних засад, зміст має компілятивний характер	Розрахунки виконано з наявністю суттєвих помилок	Висновки без пропозицій	Робота оформлена згідно з установленими вимогами, своєчасно задана на перевірку	Презентація недостатньо впевнена, виклад переважно за текстом, не всі відповіді на запитання правильні або повні
5	-	Розрахунки виконано не у повному обсязі з наявністю суттєвих помилок	-	Робота в основному оформлена згідно з установленими вимогами, але є помилки і неточності	-
0	-	Розрахунки відсутні	-	Робота оформлена з грубими порушеннями установлених вимог, задана на перевірку після закінчення екзаменаційної сесії	-

Отже, оцінку **«відмінно»** (30 балів) за розрахунково-графічну роботу отримує здобувач вищої освіти, який:

- 1) виконав роботу самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, який демонструє глибокі теоретичні знання і практичні навички;
- 2) показав глибокі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана розрахунково-графічна робота;
- 3) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки;
- 4) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження;
- 5) виконав роботу грамотно, літературною українською мовою;
- 6) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її на перевірку у визначений термін, а також було внесені всі необхідні виправлення до захисту;
- 7) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на всі запитання.

Оцінка **«добре»** (20 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти:

- 1) виконав розрахунково-графічну роботу самостійно, на високому науково-теоретичному рівні, який демонструє глибокі теоретичні знання і практичні навички;
- 2) показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана розрахунково-графічна робота;

3) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, розраховувати основні показники, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;

4) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;

5) виконав роботу грамотною літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні, розрахункові та стилістичні помилки;

6) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений термін;

7) на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на більшість запитань;

Оцінка «**задовільно**» (10 балів) ставиться, якщо здобувач вищої освіти:

1) виконав роботу самостійно, на достатньому науково-теоретичному рівні;

2) показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни, з якої виконується дана робота:

3) в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, розраховувати основні показники, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності;

4) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх;

5) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;

6) допускає численні граматичні, розрахункові та стилістичні помилки;

7) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання.

Оцінка «**незадовільно**» (менше 5 балів) ставиться в тому разі, якщо на захисті здобувач проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, абсолютно в ній не орієнтується, не може відповісти на жодне запитання, що свідчить про несамотійне виконання розрахунково-графічної роботи. Або виявиться, що робота є плагіатом.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Теорія прийняття рішень : підручник / за заг. ред. М. П. Бутка. – К. : ЦУЛ, 2015. – 383 с.
2. Управлінські рішення: евристичність, креативність, транспарентність : навч. посіб. / Під ред. М.П. Бутка. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2008. – 428 с.
3. Бутко М.П. та інші. Системи і моделі: теорія, методологія, практика: навч. посіб. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – 380 с.
4. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях : підручник / За заг. ред. Бутка М.П. [М.П. Бутко, І.М. Бутко, М.Ю. Дітковська та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 360 с.
5. Василенко В.А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: навч. посіб. – К. : ЦУЛ, 2002. – 420 с.
6. Anderson, Barry F. [The Three Secrets of Wise Decision Making](#). Single Reef Press. 2002.
7. Sven Ove Hansson, «Decision Theory : A Brief Introduction», <http://www.infra.kth.se/~soh/decisiontheory.pdf>.
8. Paul Goodwin and George Wright, Decision Analysis for Management Judgment, 3rd edition. Chichester : Wiley, 2004
9. D.W. North. «A tutorial introduction to decision theory». IEEE Trans. Systems Science and Cybernetics, 4(3), 1968. Reprinted in Shafer & Pearl.

Допоміжна

1. Атаманчук П.С. Безпека життєдіяльності: навч. посібник для студ. вузів. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 350 с.
2. Вітлінський В.В., Великоіваненко Г.І. Ризикологія в економіці та підприємстві : монографія. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с.
3. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб./ Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова, О.О. Горошанська. – К.: Знання, 2012.– 591 с.
4. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: навч. посіб. : рекомендовано МОН України / І.Б. Гевко. – К. : Кондор, 2009.
5. Гнатієнко Г.М. Експертні технології і прийняття рішень : монографія / Г.М. Гнатієнко, В.Є. Снитюк. – К. : Маклаут, 2008. – 442 с.
6. Дерлоу Дес. Ключові управлінські рішення: технологія прийняття рішень : пер. з англ. – К. : Наукова думка, 2001. – 244 с.
7. Єлісеєва І.І. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті / І.І. Єлісеєва, А.А. Терехов. – Львів: Магнолія, 2010. – 262 с.
8. Іванієнко В.В., Отенко В.І. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. / В.В. Іванієнко. – Харків : ІД «ИНЖЕК», 2012. – 304 с.
9. Катренко А.В. Теорія прийняття рішень : підручник / А.В. Катренко, В.В. Пасічник, В.П. Пасько. – К. : ВНУ, 2009. – 447 с.

10. Клименко С.М. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків : навч. посіб. / С.М. Клименко, О.С. Дуброва. – К. : КНЕУ, 2005. – 249 с.
11. Коваль П.Ф. Бухгалтерський облік і прийняття управлінських рішень : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / П.Ф. Коваль, С.М. Шкарлет. – Чернігів : Чернігівський ЦНТЕІ, 2006. – 267 с.
12. Коновалова О.В. Охорона праці. Практикум : навч. посіб. / О.В. Коновалова – К. : Центр учбової літератури 2015. – 98 с.
13. Лубенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч.посіб. / С.В. Лубенець. – Львів : Магнолія, 2010. – 261 с.
14. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. / За ред. Ф.Ф. Бутинця, М.М. Шигуна. – Житомир : ЖДТУ, 2004. – 352 с.
15. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / Л.І. Донець, О.В. Шепеленко, С.М. Баранцева та ін. – К. : ЦНЛ, 2012. – 471 с.
16. Пасічник В.Г. Економічне обґрунтування господарських рішень : навч.-метод. комплекс для студ. економічних спец. усіх форм навчання / В.Г. Пасічник, О.В. Акіліна. – К. : ЦНЛ, 2005. – 144 с.
17. Петров Е.Г. Методи і засоби прийняття рішень у соціально-економічних системах : навч. посіб. / Е.Г. Петров, М.В. Новожилова, І.В. Гребеннік ; За ред. Е.Г. Петрова. – К. : Техніка, 2004. – 256 с.
18. Приймак В.М. Прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / В.М. Приймак. – К. : Атіка, 2008. – 235 с.
19. Серіков А.В. Метод аналізу ієрархій у прийнятті рішень : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / А.В. Серіков, О.В. Білоцерківський. – Харків : Бурун Книга, 2006. – 141 с.
20. Сметанко О.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті : навч. посіб. /О.В. Сметанко, І.С. Шарапова. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 456 с.
21. Череп А.В. Моделі та методи прийняття рішень в аналізі і аудиті : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / А.В. Череп, Н.М. Шмиголь, О.М. Бутник. – К. : Кондор, 2011. – 324 с.
22. Glenn Shafer and Judea Pearl, editors. Readings in uncertain reasoning. Morgan Kaufmann, San Mateo, CA, 1990.
23. Howard Raiffa Decision Analysis : Introductory Readings on Choices Under Uncertainty. McGraw Hill. 1997. [ISBN 0-07-052579-X](#)
24. Morris De Groot Optimal Statistical Decisions. Wiley Classics Library. 2004. (Originally published 1970.) [ISBN 0-471-68029-X](#).
25. Khemani , Karan, Ignorance is Bliss: A study on how and why humans depend on recognition heuristics in social relationships, the equity markets and the brand market-place, thereby making successful decisions, 2005.
26. James O. Berger Statistical Decision Theory and Bayesian Analysis. Second Edition. 1980. Springer Series in Statistics. [ISBN 0-387-96098-8](#).

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційного навчання НУЧП. Курс : Теорія прийняття управлінських рішень (<https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=3132>). URL : <http://eln.stu.cn.ua/>.
2. Державна служба статистика України URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Публічна фінансова інформація діяльності підприємств. URL : <http://www.smida.gov.ua>.
4. Институт мировой экономики и международных отношений. URL : www.isn.rsuh.ru/imemo/index2.htm.
5. Світові Web-ресурси з економіки, Steve Gardner, Baylor University. URL : hsb.baylor.edu/html/gardner/RESORS.HTM.
6. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL : <http://www.uaib.com.ua/>.
7. Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова. URL : <http://www.uceps.com.ua>.
8. Український центр післяприватизаційної підтримки підприємств. URL : <http://www.ucrps.kiev.ua>.
9. Українсько-європейський консультативний центр (UEPLAC) ; Ukrainian Economic Trends. URL : <http://www.ueplac.kiev.ua>.
10. Центр антикризових досліджень. URL : <http://www.anticrisis.come.to>.
11. Центр інновацій та розвитку. URL : <http://www.ngoukraine.kiev.ua/ids>.
12. Центр стратегічних розробок. URL : <http://www.ln.com.ua>.

**РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ ТЕОРЕТИЧНОГО РОЗДІЛУ
РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ ДО ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія прийняття управлінських рішень»**

1. Прийоми розробки і вибору управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику
2. Методологія і організація процесу розробки управлінських рішень
3. Елементи внутрішнього середовища підприємства. Класифікація ситуацій та проблем
4. Організаційно-технологічні передумови і фактори управлінських рішень
5. Умови невизначеності і ризику управлінських рішень: джерела і види невизначеності і ризику, аналіз і оцінка наслідків ризику
6. Демократизація розробки рішень. Організація і ефективність використання експертних оцінок
7. Цільова орієнтація управлінських рішень
8. Методологічні підходи до оцінки ефективності рішень та приклади розрахунку ефективності комерційних рішень
9. Використання різних математичних моделей та технічних засобів в процесі моделювання
10. Стратегічні та тактичні рішення, їх особливості та взаємозв'язок
11. Заходи зі зниження можливого ризику та психологія поведінки керівників в ситуаціях ризику
12. Управлінські рішення і відповідальність: суть і види. Регламентне управління і поділ відповідальності
13. Організація і контроль виконання управлінських рішень
14. Взаємозв'язок цілей і рішень. Альтернативи досягнень цілей і вибір рішень
15. Прогнозування стану внутрішнього середовища та його вплив на прийняття управлінських рішень
16. Рішення як інструмент змін в функціонуванні та розвитку підприємства
17. Типологія та класифікація управлінських рішень
18. Інформаційне забезпечення рішень та інформаційна безпека

19. Технологія і моделювання процесу розробки управлінських рішень
20. Особливості оцінки ефективності рішень
21. Сутність, значення та функції рішень
22. Інтелектуальна діяльність при розробці рішень
23. Модель процесу підготовки та прийняття рішень
24. Теорія корисності та її використання для пошуку рішень в умовах невизначеності і ризику
25. Теорія оптимальних рішень
26. Психологічна теорія рішень
27. Класифікація рішень і фактори їх якості
28. Етапи формалізації розробки рішень
29. Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень
30. Методи прийняття управлінських рішень
31. Методи формування і контролю реалізації рішень
32. Топологічні методи та технологія розробки управлінських рішень
33. Аналіз альтернатив при розробці групових рішень
34. Заходи по зниженню можливого ризику та психологія поведінки керівників в ситуаціях ризику
35. Прийоми розробки та вибору управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику
36. Контроль виконання управлінських рішень
37. Оцінка впливу управлінських рішень на виробничі системи
38. Економічна оцінка прийнятих рішень
39. Проблеми, що виникають у процесі прийняття рішень
40. Процес управління і управлінські рішення
41. Психологічні аспекти управлінських рішень
42. Моделювання процесу розробки рішень
43. Технологія розробки рішення
44. Неформальні аспекти розробки рішень
45. Вплив факторів зовнішнього середовища на прийняття управлінських рішень

46. Вплив факторів внутрішнього середовища на функціонування підприємства
47. Методи та організація розробки рішень
48. Організація та ефективність використання експертних оцінок
49. Системний аналіз в теорії прийняття рішень
50. Поняття умов невизначеності та ризику
51. Організація виконання прийнятих рішень
52. Правила і критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та ризику
53. Значення, функції, види та методи контролю
54. Урахування соціально-психологічних та економічних аспектів при формуванні системи контролю в організації
55. Соціально-психологічні аспекти контролю
56. Ризики та заходи по їх зменшенню
57. Ситуаційний підхід до управлінських рішень
58. Взаємозв'язок управлінського рішення з функціями управління
59. Психологія поведінки у ситуаціях ризику та використання механізму інтуїції для розробки рішень
60. Класифікація управлінських рішень
61. Методологічні основи прийняття управлінських рішень
62. Загальна формальна математична модель прийняття рішень
63. Інформація та фактор часу при прийнятті рішень
64. Прийняття рішень і ризик. Причини ризику
65. Принципи прийняття рішень
66. Поняття системи в задачі прийняття управлінських рішень. Системний підхід до прийняття управлінських рішень
67. Методи управління ризиком. Ризик-менеджмент
68. Поняття невизначеності, її види та причини виникнення.
69. Основні поняття теорії ігор та їх класифікація
70. Прийняття рішень за умов нечіткої вхідної інформації
71. Математична модель прийняття рішень за умов невизначеності середовища

- 72.Класифікація ризиків
- 73.Способи зниження ризику
- 74.Ділові ігри як метод обґрунтування рішень
- 75.Типологія управлінських рішень
- 76.Інформація в управлінні та її вплив на прийняття управлінських рішень
- 77.Інформаційні технології забезпечення процесу управління
- 78.Алгоритм прийняття рішень або «дерево» рішень і аналіз їх чутливості
- 79.Методи прийняття управлінських рішень
- 80.Топологічні методи і технологія розробки управлінських рішень
- 81.Метод експертних оцінок в виробничих системах.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут менеджменту,
харчових технологій та торгівлі

Кафедра менеджменту та державної служби

РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНА РОБОТА

з дисципліни «Теорія прийняття управлінських рішень»

на тему: «.....»

Здобувач групи _____
спеціальності
073 “Менеджмент”

підпис

П.І.Б. здобувача

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Г.М. Самійленко

підпис

П.І.Б. керівника

Чернігів 20 _____

Приклад оформлення змісту за темою розрахунково-графічної роботи

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У РІЗНИХ УМОВАХ
СЕРЕДОВИЩА

1.1 Середовище прийняття управлінських рішень

1.2 Прийняття управлінського рішення в умовах визначеності

1.3 Прийняття рішення в умовах невизначеності, ризику або загрози

РОЗДІЛ 2. ПРИЙНЯТТЯ ОПТИМАЛЬНИХ РІШЕНЬ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ
ПЛАНУВАННЯ МЕТОДАМИ ТЕОРІЇ РОЗКЛАДІВ

2.1 Розрахунок задачі одного «верстата» та складання оптимального
розкладу робіт

2.2 Розрахунок задачі двох «верстатів» та знаходження оптимальної
послідовності виготовлення виробів на двох робочих місцях

2.3 Розрахунок задачі трьох «верстатів» методом домінування та
складання оптимального розкладу робіт

2.4 ...

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ (за потреби)

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ
ДЛЯ СПИСКУ ПОСИЛАНЬ**
(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<i>ДОКУМЕНТ</i>	
Один автор	Чепінога В. Г. Основи економічної теорії : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 240 с. Коннов О. Ф. Історична динаміка художнього стилю : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
Два автора	Заброцький М. М., Шапошникова Ю. Г. Педагогічна психологія. Лекції : навч. посіб. Херсон, 2017. 144 с.
Три автори	Кривов'язюк І. В., Смерічевський С. Ф., Кулик Ю. М. Ризик-менеджмент логістичної системи машинобудівних підприємств : монографія. Київ : Кондор, 2018. 200 с.
Чотири і більше авторів	Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси / М. В. Гриньова та ін. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с. <i>або</i> Гриньова М. В., Оніпко В. В., Купріян К. В., Ходунай В. В. Світ рослин у творчості І. П. Котляревського : науково-популярні нариси. Полтава, 2017. 112 с.
Багатотомне видання	Енциклопедія історії України : в 10 т. / редкол. : В. А. Смолій та ін. Київ, 2003. –2013. Т. 1–10. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с.
Окремий том багатотомного видання	Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Т. 1. Київ : Радянська школа, 1983. 480 с. Химическая энциклопедия : в 5 т. Т. 2. Москва : Советская энциклопедия, 1990. 671 с.
Колективний автор	Менеджмент у ХХІ сторіччі: методологія і практика : колективна монографія / Полтавський національний технічний ун-т ім. Ю. Кондратюка. Полтава : Сімон, 2015. 347 с.

Редактор, упорядник	Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. Друк України. 2016 : стат. зб. / уклад. С. В. Буряк. - Київ : Книжкова палата України, 2017. 100 с.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 листоп. 2017 р. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2017. 246 с. Синантропізація рослинного покриву України : тези наук. доп. Всеукр. наук. конф., м. Переяслав-Хмельницький, 27-28 квіт. 2006 р. Переяслав-Хмельницький, 2006. 240 с.
Збірник	Україна - сузір'я культур : збірник. Київ : Новий друк, 2018. 244 с. Наука України у світовому інформаційному просторі : збірник. Київ : Академперіодика. 2018. Вип. 15. 104 с.
Переклад з іншої мови	Гарфорд, Тім. Речі, що змінили світ. Історія економіки в 50 винаходах : пер. з англ. Київ, 2018. 352 с.
Стандарти	ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація). ДСТУ EN 61010-2-020:2005. Вимоги безпеки до електричного устаткування для вимірювання, керування та лабораторного застосування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT). Київ : Держспоживстандарт України, 2007. IV, 18 с.
Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей : пат. 76509 Україна. № 2004042416 ; заявл. 01.04.2004 ; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. Двокамерний струминно-зрошувальний сульфитатор : пат. 112332 Україна. № 201606608 ; заявл. 16.06.2016, Бюл. № 23. 4 с.
Архівні документи	Діяльність історичної секції при ВУАН та зв'язаних з нею історичних установ Академії в 1929–1930 рр. // Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Ф. X (Всеукраїнська Академія Наук). Спр. 1686. 30 арк. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.
Дисертації, автореферати дисертацій	Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с. Устьян О. Ю. Клієнтоорієнтований маркетинг підприємств сфери розваг і відпочинку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Полтава, 2018. 20 с.

Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
ЧАСТИНА ДОКУМЕНТА	
Частина книги	Франко І. Украдене щастя // І. Франко. Твори. Київ, 1966. С. 322–419. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія . Чернівці, 2012. С. 151–169.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Майстренко В. М., Осадчук О. П. Теоретичні основи впровадження системи управління якістю. <i>Проблеми управління та економіки підприємств в сучасних умовах</i> : матеріали XV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 квіт. 2019 р. Київ : НУХТ, 2019. С. 18-21. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 134–137.
Законодавчі та нормативні документи	Про захист рослин : Закон України від 14 жовт. 1998 р. № 180-XIV. <i>Відомості Верховної Ради України</i> . 1998. № 50/51. С. 914-924. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12 січ. 2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 20. С. 136–141. Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i> . 2015. № 51. С. 21–42.
Статті з періодичних видань	Мурашко І. С. Біономічний підхід до сталого розвитку підприємства. <i>Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки»</i> . 2017. № 4. С. 43–49. Близинок О. П., Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Формування кредитно-грошового механізму забезпечення сталого розвитку підприємств торгівлі України. <i>Бізнес Інформ</i> . 2019. № 7. С. 240–249.
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Книги	Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL : http://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf (дата звернення: 02.11.2017).

Статті з періодичних видань	Костюченко Я. М. Механізми вирішення спорів в угоді про асоціацію між Україною та ЄС. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2019. Вип. 56, т. 2. С. 144-147. URL : http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.56/part_2/31.pdf (дата звернення: 23.08.2019). Мірошниченко О. Ю., Карюк В. І. Етапи формування організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності підприємств. <i>Ефективна економіка</i>. 2012. № 2. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=932 (дата звернення: 22.01.2018).
Законодавчі документи	Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.09.2019). Про затвердження Порядку використання документів через обмінні бібліотечні фонди : наказ Міністерства культури України від 31 жовт. 2017 р. № 1131. URL: https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1583-17 (дата звернення: 02.08.2019).
Сторінки веб-сайтів	Органічне землеробство та його розвиток в Україні // Agronews : веб-сайт. URL : https://agronews.ua/node/24264 (дата звернення: 02.09.2019). Красива і дивовижна Полтава. <i>Моя планета</i> : веб-сайт. URL : http://myplanet.com.ua/?p=10440 (дата звернення: 10.09.2019). Чайка А. С. Інклюзивна освіта - шлях до повноцінної соціалізації учнів з особливими освітніми потребами. <i>Всеосвіта</i> : веб-сайт. URL : https://vseosvita.ua/library/inkluzivna-osvita-slah-do-povnocinnoi-socializacii-ucniv-z-oor-1906.html (дата звернення: 12.08.2019).